

JAN TERLOUW
SANNE TERLOUW

DE 90STE
VERJAARDAG
VAN
LOUIS VAN
ROOSGAARDE

roman

1. Roberto

Het landgoed lag erbij alsof het zich een beetje schaamde. Om het huis heen goed onderhouden en in bloei, aan de randen minder verzorgd. Het was honderd jaar geleden dat de familie Van Roosgaarde er de tafel had gedekt met damasten kleden, zilveren schalen en kandelaars, en afwisselend had gegeten van het Engelse Morning Dew-servies en van het Rose Chintz-servies. In die tijd waren er dienstmeisjes geweest en tuinmannen en zelfs een butler. De landerijen waren toen groen en sappig, de vijvers glashelder en gevuld met peperdure Japanse karpers, geïmporteerd uit Niigata, destijds een luxe nouveauté in Europa.

Roberto van Roosgaarde dacht aan de vergane glorie, de scheurtjes in de muren, de van kleur verschoten tapijten, het vervelozе koetshuis. Hij kreeg de indruk dat de geheimen van het landgoed hun best deden zich te verstoppen in al dat achterstallig onderhoud, in de bladders en scheuren, in de modderige vijvers, om nooit meer naar de oppervlakte te hoeven komen.

Zijn verre voorvader was drost geweest, in de periode dat Overijssel zich afscheidde van de bisschop van Utrecht

en keizer Karel V als autoriteit aanvaardde. Dat was rond 1530, toen men nog te paard ging en boeren nog horigen waren van hun heer. De heer Van Roosgaarde had een goed leven aan zijn drostschap overgehouden, maar er was altijd een pikant taboe in de familie gebleven: de vraag of ze nu van adel waren of niet. Niemand had zin om het uit te zoeken, want het antwoord was waarschijnlijk: niet. De familie had in de napoleontische tijd de naam van het landgoed als achternaam genomen en zich in de streek altijd gedragen alsof ze wel degelijk van adel waren. Maar een drost was gewoon een ambtenaar en zijn titel was niet overerfbaar. Toch hadden de Roosgaardes zelfs een wapen, al wist niemand hoe ze daar precies aan kwamen en of het wel officieel was erkend: een weegschaal vastgeklemd in de bek van een leeuw.

Latere voorvaders hadden opnieuw het drostambt bekleed. In de achttiende eeuw voerden drosten in Overijssel de middeleeuwse drostendiensten zelfs weer in, wat betekende dat boeren tweemaal in het jaar zonder vergoeding hand-en-spandiensten voor hun heer moesten verrichten. Overovergrootvader had er flink aan verdiend, vooral vanwege het lucratieve aandeel in boetes dat hij opstreek. Waren dat de geheimen van het landgoed die zich in de scheuren en gaten schuilhielden, of waren er nog andere? Gebeurtenissen die het daglicht zelfs vandaag niet konden verdragen?

Roberto zat op een omgevallen boom op het grasveld. Het had zo'n geweldig idee geleken: De Roosgaarde weer opknappen, er een theehuis van maken of een chique hotel. Maar hij had zich verkeken op de begroting. Zijn

grootvader, de eigenaar van het landgoed, was weinig toeschietelijk met de financiën, niet uit gierigheid, maar omdat het hem niet genoeg interesseerde. Roberto zelf had een redelijk inkomen, maar kapitaal voor investeringen bezat hij niet. Daarom lag De Roosgaarde er verwachtingsloos bij. Wie kon heden ten dage nog een landgoed onderhouden? Personeel was niet meer te betalen, boeren waren zelfstandig, en veel kapitaal, belegd in Russische staatsobligaties, was na 1917 zo goed als verdwenen in het onmetelijke Sovjetrijk.

Misschien was hijzelf ook vanaf zijn geboorte gedoemd om te mislukken. Waarom hadden zijn ouders hem de idiote naam Roberto gegeven? Hij was toch geen Italiaan? Zijn voorouders heetten Pepijn, Aernout en Diederik (soms ook Dickie genoemd). Zo hoorde het. Indrukwekkende Oud-Nederlandse namen waar de geschiedenis vanaf droop. Wat waren ze met hem van plan geweest? Waarom heette hij geen Harko of Aernout, zoals zijn broers? Waren ze balorig geweest omdat er alweer een jongen was geboren? Uit de verhalen had hij altijd gehoord hoe dolblij iedereen was met zijn jongere zusje Kiki. Was dat het? Hadden ze de derde zoon in een opwelling deze buitenlandse naam gegeven omdat ze alleen meisjesnamen hadden klaarliggen? Vaak had Roberto geprobeerd zijn naam te veranderen in Rob, maar op de een of andere manier was dat niet gelukt. Waarschijnlijk paste Roberto te goed bij hem, het buitenbeentje van het gezin. Toen hij klein was, noemden zijn broers hem soms Wolkewietje, naar een personage van Dick Laan dat licht als een veertje was en onzichtbaar voor mensen.

Het begon zachtjes te regenen en Roberto ging het huis in. Het was koud binnen, al was deze februari van het jaar 2000 extreem zacht.

Beneden in het souterrain was een enorme keuken waar ze ooit met tien man personeel het reilen en zeilen van het landhuis hadden gecoördineerd, maar tegenwoordig was er ook boven een eenvoudige keuken en daar ging Roberto nu een kop koffie zetten.

Hij had net de koffie in het filter gedaan toen de deur openging en Irene slaperig haar hoofd om de hoek stak. Het viel hem op hoe mooi ze was, altijd, zelfs als ze net uit bed kwam en nog geen make-up op had, haar haar een warboel, slaap in haar ogen.

Irene hield van slapen. Het landgoed interesseerde haar weinig en de zorgen van Roberto vond ze irritant. Waarom schakelde hij niet gewoon een aannemer in om de boel hier eens flink op te knappen? Zijn familie was toch van adel of zoiets? En waarom hij zijn grootvader zo nodig had moeten aanbieden dat diens feest hier kon plaatsvinden, was haar een raadsel. De oude man woonde al minstens twee decennia in een luxe verzorgingsflat in Den Haag, samen met grootmoeder Adèle, die ook al zo oud als de wereld was, maar nog helemaal niet aan sterven dacht. De kans op een erfenis in de nabije toekomst leek haar gering. Misschien hoopte Roberto op een gulle gift van zijn grootvader?

Zou hij trouwens van haar verwachten dat ze mee zou helpen met de voorbereidingen? God, leefde ze maar in de tijd dat het hier nog een deftige boel was. Dan was zij een freule of zo geweest, met een eigen kamermeisje, een kast

vol mooie jurken en een man die haar alles zou hebben gegeven wat ze maar verlangde. Kijk hem daar nou eens staan bij dat treurige koffieapparaat waar dat afgrijselijke slootwater uitkwam. Wat deed ze eigenlijk bij deze hippie? Hij bracht zelden iets tot stand en hij zat meestal krap bij kas. Alleen in bed veranderde hij in een vurige minnaar, iedere keer was ze daar weer verbaasd over. Het was haar belangrijkste reden om bij hem te blijven.

‘Dag Bobbie-liefje,’ zei ze, ‘goedemorgen.’

‘Nou, morgen... het is half twaalf,’ bromde hij. Al beviel zijn eigen naam hem niet, dat ge-Bobbie kon hij ook niet uitstaan.

‘Is dat zo? Ik slaap hier ook altijd zo diep, zo lekker in de natuur. Ben je koffie aan het zetten? Heerlijk.’

Wat een geluk dat er altijd die schedelmuur was tussen wat je dacht en wat zich daarbuiten afspeelde. De geheime tuin van je hersenen, waarin je naar hartenlust kon spelen zonder ontdekt te worden.

Roberto gaf haar koffie en keek haar droevig aan.

‘Hoe gaan we het hier ooit op tijd feestelijk aankleden?’ vroeg hij. ‘Vijftig man. Misschien moeten we Aernout en Heleen om hulp vragen.’

‘Achtenveertig. Het lukt je vast wel. Heb je de cateraar al gebeld?’

‘Ja, maar hij wil niet omlaag met zijn prijs. Wat denk je ervan als we zelf de borrel verzorgen? We kunnen gewoon stokbroden en Franse kaas kopen en misschien wil Mees wel met een paar vriendjes de drank inschenken. Dat scheelt een hoop geld.’

‘Mees?’

‘De zoon van mijn broer Aernout. Hij is zestien of daaromtrent, je weet toch wel wie ik bedoel? Misschien vindt hij het wel leuk om te helpen. En anders doen we het zelf.’

‘Ja, als je denkt dat je daar tijd voor hebt. Maar je weet dat ik pas rond het eten kan komen hè? Ik móét echt eerst met Mimi naar Amsterdam.’

‘Nee. Dat wist ik niet.’

Irenes huid glansde in het licht dat door het raam naar binnen viel, haar blonde haar was een zee van kleine vonkjes en haar elegante enkels staken gracieus onder haar ochtendjas uit, maar haar gedachten behoorden hem niet toe en op haar hulp kon hij nooit rekenen. Het irritantste was dat ze weigerde de namen van zijn familieleden te onthouden.

‘Ik ga me aankleden,’ zei ze. ‘Haal jij intussen broodjes in het dorp?’

Roberto had als jongetje vaak met zijn duim in zijn mond in een hoekje zitten kijken hoe zijn oudere broers met autootjes racebanen maakten door de kamer of met elkaar vochten om een begeerlijk legoblokje. Hij dacht dan intussen aan een fantasiewereld vol toverdieren en magie. Hij had moeite met rekenen, maar schreef mooie opstellen. Hij was slecht in sport, maar kon goed zingen. Toen hij in de puberteit kwam, had hij angst in de ogen van zijn vader gezien: de jongste zoon zou toch geen homo zijn? Zelf was hij niet op het idee gekomen, maar vanwege die blik in de ogen van zijn vader, een scherpe flikkering die hij soms zag als hij een cantate van Bach zong, had hij het toch uitgeprobeerd. Je kon immers niet weten. Was het mogelijk iets te voelen voor een andere jongen? Opzette-

lijk had hij een paar keer een hand op de blote schouder van een klasgenoot gelegd tijdens de gymles. Gaf dat een tinteling? Voelde hij opwinding? Helemaal niet. Toen hij hetzelfde probeerde met een meisje uit zijn klas, werd zijn hand niet alleen vinnig weggeslagen, maar klotste zijn bloed plotseling stormachtig door zijn aderen. Vader hoefde zich geen zorgen te maken.

Terwijl sommige jongens in zijn klas een vakkenpakket met wiskunde en natuurkunde kozen, trokken hem de talen en geschiedenis. Hij was verzot op grammatica, van welke taal dan ook en betreurde het dat zijn niveau niet hoog genoeg was geweest om naar het gymnasium te gaan. Hoe graag had hij Grieks en Latijn geleerd. Ter compensatie koos hij Frans en die taal zat hem als gegoten. Na zijn schooltijd had hij een wereldreis willen maken, zoals Harko was gaan doen – Harko nota bene, alsof die het nog niet moeilijk genoeg had – maar iets maakte dat hij thuisbleef. Hij vreesde dat hij onthecht zou raken wanneer hij op reis zou gaan, en zich misschien nooit meer ergens thuis zou voelen.

Thuis, wat was dat? Was hij thuis bij zijn ouders? Vader was nogal zwijgzaam en gesloten, althans tegen de jongens, moeder artistiek, doorschijnend om te zien en resoluut wat betreft haar gedachten. Ze heette Marlène van Keteringen en ze kwam uit een familie van musici en schilders. Haar moeder was lerares Frans geweest, en ook Marlène zelf had Frans gestudeerd. Vandaar ook Roberto's liefde voor die taal. Zijn broers waren zeven en zes jaar ouder. Hij en Kiki werden 'de jonkies' genoemd, ook al was Kiki zes jaar jonger dan hij. Zelfs toen Kiki al

naar de middelbare school ging en Roberto er al bijna af was, hielden ze deze bijnaam. Kiki leek zich bij vader en moeder veel meer thuis te voelen dan hijzelf. Hoe kwam dat? Vreemd hoe de familieband kon knellen en je tegelijkertijd het veilige gevoel kon geven ergens bij te horen, onlosmakelijk. Want hij hield van zijn ouders, en hij hield van zijn broers en van Kiki, ja van Kiki het meest. Ondanks alles was de band met zijn familie sterker dan die met Irene. Ze was zo anders dan hij, zo'n vreemde.

Misschien had hij het landgoed willen opknappen vanwege een onbestemde zoektocht naar een plek op aarde die zijn thuis zou kunnen worden.

Hij goot het restje van de koude koffie door de gootsteen en keek om zich heen. Deze oude stenen, deze verlepte glorie betekende iets voor hem, iets dat moeilijk in woorden was te vangen, iets dat het midden hield tussen historie, traditie en toch ook: familie.

De telefoon ging. Het was tante Josefien.

'Dag schat,' zei ze met haar gulle, diepe stem, 'ik bel even over het feest. Je hebt je veel te veel op de hals gehaald. Ik vind het heel lief van je, maar zou je niet overwegen de hele partij bij mij te geven? Ik kan hier makkelijk vijftig man kwijt en ik heb een leuk adresje van een piekfijne cateraar vlakbij. En de meesten van ons wonen tegenwoordig toch ook een eind uit de buurt van De Roosgarde. Ik vind het scháttig van je dat je vaders verjaardag daar wilt vieren, echt, je bent een kei. Maar luister naar je tante: laat mij het overnemen. Ik doe het graag en het is natuurlijk wel míjn vader.'

'Nee hoor tante Josefien, ik kan het makkelijk af. En het

is wel het minste wat ik kan doen, dit feest,' zei Roberto opgewekt.

'Omdat jij op De Roosgaarde mag wonen? Welnee, wat een onzin. Niemand anders in de familie zou erover prak-
kiseren om zo ver in het oosten te gaan wonen en al die
zorg voor het landgoed op zich te nemen. Geen haar op
ons hoofd. Veel te veel verleden daar. Maak je daar alsje-
blijft niet druk om. Ik vind het geweldig van je. En dan
ook nog dat feest. Ik wil je graag helpen, en anders stuur
ik Myrthe en Daniël op je af, die kunnen je misschien
overtuigen om het hele gebeuren in Wassenaar te houden.
Natuurlijk zouden zij me helpen.'

Roberto koesterde zich even in de warme stem van tan-
te Josefien. Veel te veel verleden, had ze gezegd. 'Als de
muren konden spreken...' zei men soms. Wat zouden de
muren van De Roosgaarde te zeggen hebben? Plotseling
wilde hij dat ze hier was en hem alles over de familie zou
vertellen. En ook dat hij zijn hoofd in haar schoot kon leg-
gen en zij hem over zijn haar zou aaien en al zijn zorgen
zou wegmasseren. Dat ze alle touwtjes in handen zou ne-
men, met de cateraar zou onderhandelen, de salon zou
stofzuigen en stoelen zou huren.

'Nee hoor, tantetje, echt niet nodig, we redden het pri-
ma hier,' zei hij. 'Je hebt al fantastisch geholpen door de
uitnodigingen zo mooi te kalligraferen. Ik verheug me
erop jullie allemaal hier te zien. Neemt Myrthe Basje mee?
Heeft ze zelf een bedje voor hem?'

'Natuurlijk. We komen allemaal. Vanzelfsprekend. En
natuurlijk neemt ze een bedje mee voor de kleine. Lie-
verd, maak je geen zorgen, we verheugen ons allemaal echt

enorm. Maar heus, neem mijn raad ter harte, overweeg om het feest bij mij te houden. Werkelijk geen enkel probleem.'

Irene stond ineens voor hem. 'Geen broodjes?' mime-de ze verongelijkt.

'Dag tante Josefien, je bent een schat, ik zie jullie binnenkort,' zei Roberto.

Hij was vierendertig jaar. Een leeftijd waarop het leven tegelijkertijd begonnen is en nog moet beginnen. Hij had geen kinderen, geen carrière, alleen nu enige tijd een vaste partner en sinds kort dit landgoed. Hij werkte bij een administratiekantoor, een baan die op geen enkele manier bij hem paste. Niet alleen moest hij de hele dag met cijfers goochelen, waar hij een bloedhekel aan had, hij kon ook nooit wegdromen bij zijn werk want hij moest er voortdurend zijn hersenen bijhouden. Maar 's avonds reed hij al die kilometers terug naar het landgoed en kwam terecht in de wereld van zijn fantasie, de wereld waarvoor hij eigenlijk geschapen was. De werkelijke Roberto kon zich dan uitrekken en ademhalen zoals het hoorde en als Irene er niet was (en die was er doordeweeks zelden) liep hij 's avonds een rondje langs de weilanden, luisterde naar de zingende nachtegaal, sneed met zijn zakmes een punt aan een tak en dacht aan helemaal niets. Als hij even stil stond, en alleen de geluiden van de natuur om zich heen hoorde, voelde hij zijn voeten in de aarde wortelschieten. Ja, dit was zijn thuis, de grond van zijn voorouders, ook al had hij geen cent om die grond te behoeden voor gevaren en rampspoeden, het bleef de grond waar hij hoorde en die grond vervulde hem met een grote liefde die hij zelf niet goed begreep.

'We gaan samen broodjes halen,' zei hij. 'Kom op.'

De volgende dag kwam Daniël van Amerongen langs. Irene was weer terug naar haar eigen huis in het Gooi. Daniël was de zoon van tante Josefien en een jaar ouder dan zijn neef Roberto.

‘Wat een verrassing,’ zei Roberto. Hij mocht Daniël wel. Hij kwam waarschijnlijk in opdracht van tante Josefien om hem te overtuigen het feest in Wassenaar te houden.

‘Ja, ik dacht, ik ga eens langs, met het oog op het naderende feest van onze opa Louis. Ik was in de buurt.’

‘Jij en Esther komen toch wel?’

‘Ja, dat is te zeggen...’

Roberto wachtte op wat er verder zou komen, maar er kwam nog even niets.

‘Wil je koffie?’

‘Graag.’

Een merel floot in de heg. Het koffieapparaat pruttelde.

‘Alles goed met Esther?’

‘Ja, prima. Ze doet je de groeten.’

Een zinnetje dat niet wordt afgemaakt kan meer zeggen dan een heel betoog.

Daniël had een aarzeling over het feest. Roberto ging het hem niet makkelijk maken door direct te vragen naar het doel van zijn bezoek. Dus spraken ze over onschuldige onderwerpen, zoals het weer en de groeikracht van de snijbonen. Maar uiteindelijk kwam het er toch van.

‘Wie komen er allemaal?’

Roberto begon uit zijn hoofd de lijst gasten op te sommen. Als een van de eersten noemde hij de broer van hun grootvader. Een jongere broer, maar ook al dik in de tachtig. Een oudoom dus, Frits van Roosgarde.

‘Komt die?’

‘Natuurlijk. Een broer. Je kent hem toch wel?’

‘Eén keer ontmoet, bij toeval, bij oom Gert, zijn zoon, waar ik vuurwerk kocht. En van vroeger herinner ik me die oudoom Frits ook nog wel.’

‘Oom Gert zal er natuurlijk ook zijn,’ zei Roberto.

‘Als die Frits er is, krijg ik Esther niet mee, vrees ik. Dus dan kom ik ook maar niet.’

‘Ik heb ervan gehoord,’ zei Roberto. ‘Maar ik betwijfel of dat verhaal klopt.’

‘Esther houdt liever het zekere voor het onzekere. Maar iets anders: ik wil best helpen, al komen we niet. Wat zou ik kunnen doen? Enne, heb je overwogen het feest in Wasenaar te houden? Scheelt een hoop kilometers voor de meesten en voor jou een hoop gezeur.’

‘Heeft je moeder je gestuurd?’

Daniël lachte. ‘Je kent haar goed,’ zei hij.

‘Ze belde gisteren. Ik zal je bekennen dat ik af en toe verlang dat zij deze hele organisatie op zich neemt,’ gaf Roberto toe.

‘Ze staat te popelen,’ zei haar zoon. ‘Je hoeft maar te kijken.’

Ze spraken af dat Daniël de glazen, borden, stoelen en noem maar op zou huren. Hij wist toevallig een goedkoop verhuurbedrijf vlakbij.

‘Maar de rekening gaat naar mij hoor,’ zei Roberto.

‘Dat zien we nog wel,’ zei Daniël.

Roberto dacht aan oom Frits. ‘Ik hoop dat jullie je nog bedenken en toch komen,’ zei hij. ‘Volgens mij zitten jullie eraan wat oom Frits betreft.’

Hoe kreeg hij dat uitgelegd? Hij begon het te proberen. Daniël riep meteen *laat maar*, en wees naar de versleten muren van de eetzaal. ‘Wassenaar,’ zei hij nog een keer zonder verdere toevoeging.

Roberto lachte.

2. Kiki

‘Een grote bak muesli met yoghurt en banaan en een kop thee.’

...

‘Nee, halfvolle.’

...

‘Dat zijn 198 calorieën, dat is echt wel voldoende.’

...

‘Tante Josefien, ik ben achtentwintig jaar, ik kan heus wel op mezelf passen, geen zorgen, het gaat goed met mij.’

...

‘Ja, dat zie ik straks wel. Ik denk een salade van kikkererwten en tomaat.’

...

‘Nee heus niet!’

...

‘Vierenvijftig kilo, daar ga je niet dood van. En al een maand.’ Kiki hield de hoorn een stukje verder van haar oor. Met haar linkerhand probeerde ze het papier van een reep chocola los te krijgen. Hoe het kwam wist ze niet, maar als ze tante Josefien aan de telefoon had, kreeg ze al-

tijd een onbedwingbare trek in chocola. Soms dacht ze dat Josefien de heks van Hans en Grietje was die haar zelfs telefonisch wist vol te proppen.

In de keuken hing een grote spiegel en daar stond ze voor te telefoneren. Vierenvijftig kilo? Ze zag eruit als vierentachtig kilo. Laatst had ze in een winkel gemerkt dat maat 34 wat strak begon te zitten en ze was zich te pletter geschrokken. Nu ze net die twee stukjes chocola in haar mond had gestopt, wist ze al dat ze verder de hele dag niets zou eten.

‘Tante Josefien, ik moet ophangen. Ik moet vanmiddag werken en ik wou nog even bij vader en moeder langsgaan.’

...

‘Ja natuurlijk kom ik. Iedereen komt toch? Doe de groeten aan Myrthe als je haar ziet. Gaat alles goed met Basje?’

Vermoeid legde ze de telefoon neer en nam nog een piepklein stukje chocola, trok haar wijdvallende winterjas aan, slingerde haar grote tas over haar schouder waardoor ze er nog kleiner en magerder uitzag en sprong op haar fiets. Haar ouders woonden twintig minuten fietsen bij haar vandaan, net buiten Arnhem, waar zij zelf woonde, in een huis met uitzicht over de Rijn, het geboortehuis van Kiki en haar broers. Kiki voelde zich boos en gefrustreerd. Ze had ruzie met haar vriend Joris. Vanmorgen waren ze kwaad uit elkaar gegaan, hij naar zijn ziekenhuisapothek, zij naar huis. Hij had haar een gratenpakhuis genoemd. Het was duidelijk dat hij haar niet graag meer aanraakte en daar hadden ze bonje over gehad, terwijl eigenlijk, hoe kon je iemand nou kwalijk nemen als